2025-09-12 / Göran Andersson

Inventering 2025 av trollsländor vid sex våtmarker inom Nynäs NR

Under säsongen 2024 inventerades trollsländor på sex platser inom Nynäs NR på vilka det planerades att anlägga våtmarker. Under 2025 har nu återbesök gjorts på dessa platser för utvärdering efter att vatten har fyllts på.

Innehåll

Bakgrund 2

Metod 2

Resultat 4

- Nyköping nr 1 4
- Nyköping nr 8 5
- Trosa nr 1 6
- Trosa nr 4 7
- Trosa nr 5 8
- Trosa nr 7 10

Summering 12

Slutsats 12

Bilaga 1 Artlista 14

Denna bild av fyrfläckad trollslända, och övriga i den här rapporten, är tagna under inventeringen av rapportförfattaren.

2025-09-12 / Göran Andersson

Bakgrund

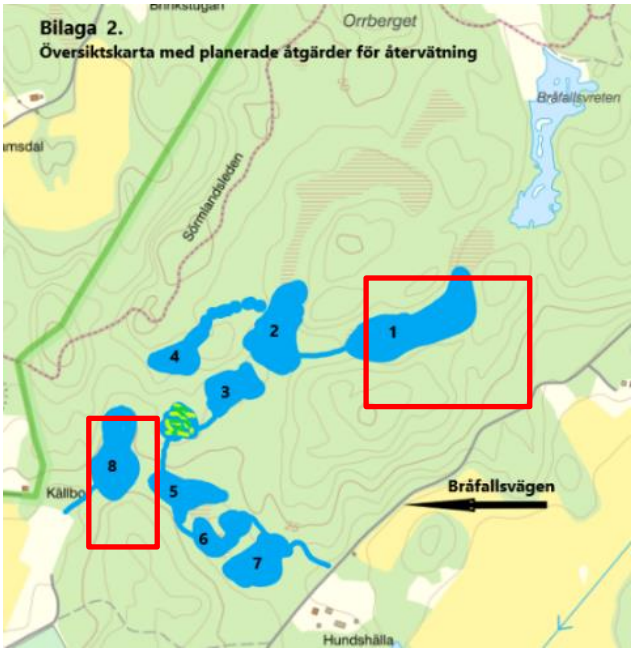
För att bättre förstå hur stor inverkan mindre anlagda våtmarker i skoglig miljö kan ha på just trollsländor planerades det för en jämförande studie mellan åren 2024 och 2025. Under 2024 inventerades därför sex platser som valts ut inför anläggande av litet viltvatten, och under 2025 gjordes så återbesök för att se hur stor inverkan anläggandet hade redan första året. På tre av de sex platserna fanns nu en betydande vattenspegel vilket skilde sig väsentligt från föregående år. På två platser var anläggningsarbete utfört, men mängden vatten marginellt större, medan den sjätte platsen inte hade åtgärdats alls.

Några saker bör beaktas när man tittar på nedan resultat. Till att börja med är platserna för anläggande av viltvatten noga utvalda för att de ska vara naturliga och innebära litet ingrepp och liten insats. Det innebär att det ofta är en plats som sedan tidigare m.e.m. framgångsrikt dikats ut. Det i sin tur innebär att flera av dessa platser redan under 2024 håller en del fukt/vatten i diken och sänkor. Platserna kan alltså hålla populationer av vissa arter trollsländor redan innan anläggandet av viltvatten vilket också syns i inventeringsresultatet och inte utgör någon överraskning. Denna typ av svagt fukthållande marker blir mer känsliga för årliga fluktuationer i snösmältning och nederbörd än de anlagda viltvattnen med sin vattenspegel. Något som också syns rätt tydligt i några exempel i denna inventering. Mer om det under presentation av respektive våtmark nedan samt under sammanfattning och slutsats.

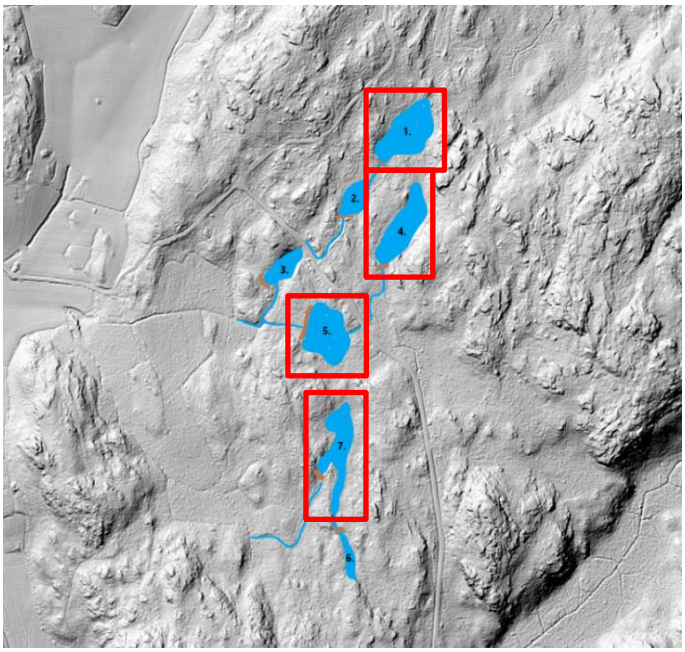
Metod

Skötselansvarig för Nynäs NR valde inför säsongen 2024 ut sex lämpliga platser där anläggande av nya våtmarker planerades. Inventeringen utfördes sedan genom två besök per lokal utspridda över säsongen så att flygperioden för så många arter som möjligt täcktes. Då platserna är relativt små, och det förväntade antalet trollsländor måttligt, avsattes ca en halvtimme per besök.

Urval av våtmarker enligt följande:

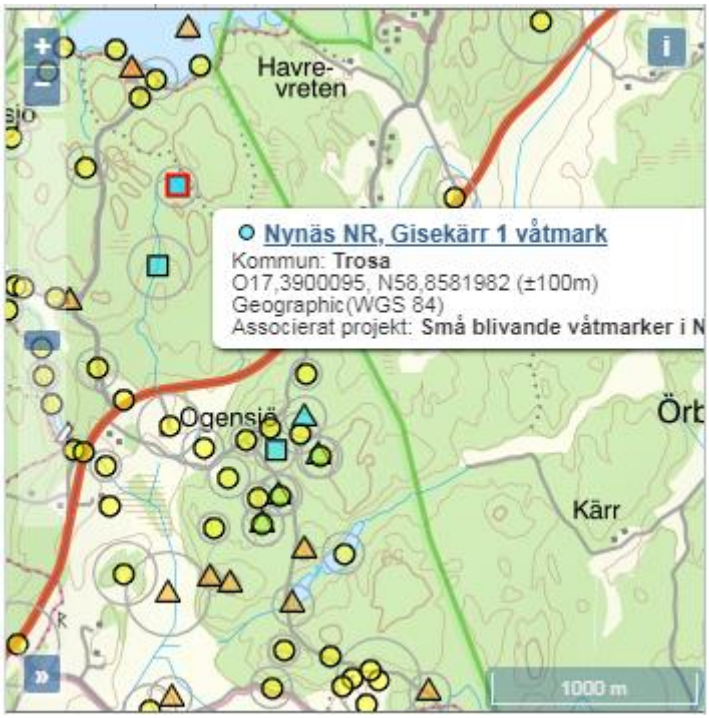

Inom Nyköpings kommun inventeras nr 1 och 8 på ovan karta. Dessa kan nås från vägen som passerar Bråfalls såg.

Inom Trosa kommun inventeras 1, 4, 5 och 7 på ovan karta. Dessa ligger utmed vägen in mot Långmaren.

Samtliga fynd rapporterades löpande i Artportalen (AP) och då under ett särskilt projekt kallat ”Små blivande våtmarker i Nynäs NR, Nyköping”. Detta för att senare enkelt kunna söka rätt på denna information för eventuella analyser och jämförelser med framtida studier.

Ovan ser man hur det kan se ut i Artportalen med Nyköping nr 1 (Gisekärr) som exempel. Blåa markeringar indikerar platser som ingår i inventeringen och som i Artportalen ligger under projektet ” Små blivande våtmarker i Nynäs NR, Nyköping”.

Under säsongen 2025 repeterades sedan ovan upplägg och nu efter att våtmarker anlagts och fyllts med vatten. Detta med ett undantag då våtmark nr 1 i Nyköping ännu inte var klar. För denna våtmark var förutsättningarna desamma som under säsongen 2024.

Nedan listas nu de sex våtmarkerna med en jämförelse mellan de två säsongerna. Efter förteckningen av våtmarker kommer en sammanfattning och ett försök till slutsats baserad på detta tämligen sparsamma material.

Resultat

Nyköping nr 1

Detta är den lokal som ännu inte åtgärdats, dvs förutsättningarna 2024 och 2025 är desamma. Däremot skiljer sig förhållandena åt mellan åren då 2025 är betydligt torrare än 2024. Det innebär att det är tydligt färre flicksländor under 2025 jämfört med 2024 där det rör sig om 40 individer i skillnad. Något man ska beakta när man utvärderar den totala inventeringen. I övrigt visar denna jämförelse att slumpen spelar roll vid begränsad ”stickprovsbevakning” som det ändå rör sig om i denna inventering. Man får vara försiktig med att dra långtgående slutsatser.

Ett till större delen skogbeklätt sumpigt område med främst björk. Platsen håller tuvlik mark med mossvegetation mellan tuvorna. Klassisk skvattrammark. En liten öppnare glänta med lite synligt vatten under försommar. Runt platsen växer mogen blandskog i kuperat landskap.

Följande noteringar gjordes:

Trivialnamn	**Latinskt namn**	**Antal 2024**	**Antal 2025**
Pudrad smaragdflickslända	Lestes sponsa	1	-
Vinterflickslända	Sympecma fusca	1	1
Spjutflickslända	Coenagrion hastulatum	30	10
Ljus lyrflickslända	Coenagrion puella	25	5
Röd flickslända	Pyrrhosoma nymphula	1	1
Bred trollslända	Libellula depressa	-	2
Fyrfläckad trollslända	Libellula quadrimaculata	-	1
Guldtrollslända	Cordulia aenea	-	3
Blågrön mosaikslända	Aeshna cyanea	2	-
Tidig mosaikslända	Brachytron pratense	-	1
Tegelröd ängstrollslända	Sympetrum vulgatum	3	6
	Totalt:	**63**	**30**

Under 2024 noterades 7 arter medan det under 2025 noterades 9.

2025-09-12 / Göran Andersson

Nyköping nr 8

En av de platser som bytt skepnad från 2024 till 2025. Numera möts besökaren och de vilda djuren av en vattenspegel där det tidigare var blandskog med fuktiga inslag. För några arter trollslända är ökningen påtaglig och här kanske ökningen av antalet noterade arter inte bara är en slump.

Innan anläggande av våtmark under 2024 rör det sig om blandskog som är kraftigt påverkad av urtag av döda granar efter barkborreangrepp. Delvis fuktig mark med några mindre vattenpölar i spår efter skogsmaskiner. Efter anläggandet under 2025 finns en fin vattenspegel som delvis är öppen och delvis går in under granar och lövträd. Här kan man förvänta sig mer död ved framöver och att strandvegetationen växer till sig med exempelvis starr och veketåg.

Följande noteringar gjordes:

Trivialnamn	**Latinskt namn**	**Antal 2024**	**Antal 2025**
Pudrad smaragdflickslända	Lestes sponsa	3	20
Ljus lyrflickslända	Coenagrion puella	-	1
Månflickslända	Coenagrion lunulatum	-	1
Mörk lyrflickslända	Coenagrion pulchellum	-	1
Spjutflickslända	Coenagrion hastulatum	5	-
Röd flickslända	Pyrrhosoma nymphula	-	1
Guldtrollslända	Cordulia aenea	3	1
Brun mosaikslända	Aeshna grandis	4	1
Blågrön mosaikslända	Aeshna cyanea	-	4
Starrmosaikslända	Aeshna juncea	-	2
Bred trollslända	Libellula depressa	3	1
Fyrfläckad trollslända	Libellula quadrimaculata	2	15
Tegelröd ängstrollslända	Sympetrum vulgatum	3	2
Större sjötrollslända	Orthetrum cancellatum	1	-
Svart ängstrollslända	Sympetrum danae	1	22
Blodröd ängstrollslända	Sympetrum sanguineum	-	2
	Totalt:	**25**	**74**

Under 2024 noterades 9 arter medan det under 2025 noterades 14.

På just denna plats är resultatet förhållandevis lättolkat och det förväntade med fler arter och individer efter anläggande av vattenspegel.

2025-09-12 / Göran Andersson

Trosa nr 1

Här kunde knappt någon skillnad i mängden vatten noteras mellan de två inventeringsåren 2024 och 2025. Så som noterats på fler platser sågs färre ”lyrflicksländor” under 2025 jämfört med 2024 under just denna jämförande inventering. Noterbart är att här har kraftig smaragdflickslända etablerat sig 2025.

Sumpig skogsrest omgiven av urhuggen skog där området kring sumpskogen närmast är kalhugget efter uttag av döda granar efter barkborreangrepp. Centralt i sumpskogen en öppnare yta dominerad av missne och starrarter. En liten vattenyta under försommar.

Följande noteringar gjordes:

Trivialnamn	**Latinskt namn**	**Antal 2024**	**Antal 2025**
Kraftig smaragdflickslända	Lestes dryas	-	4
Pudrad smaragdflickslända	Lestes sponsa	2	2
Spjutflickslända	Coenagrion hastulatum	10	2
Ljus lyrflickslända	Coenagrion puella	1	1
Röd flickslända	Pyrrhosoma nymphula	-	1
Fyrfläckad trollslända	Libellula quadrimaculata	8	-
Blågrön mosaikslända	Aeshna cyanea	-	1
Tegelröd ängstrollslända	Sympetrum vulgatum	4	3
Svart ängstrollslända	Sympetrum danae	1	-
Blodröd ängstrollslända	Sympetrum sanguineum	2	3
	Totalt:	**28**	**17**

Under 2024 noterades 7 arter medan det under 2025 noterades 8.

2025-09-12 / Göran Andersson

Trosa nr 4

Något högre vattennivå 2025 jämfört med 2024, men skillnaden var inte stor. De mest anmärkningsvärda skillnaderna mellan åren är att antalet ”lyrflicksländor” var så pass mycket högre 2024 samt att kraftig smaragdflickslända etablerat sig under 2025.

Snarlik våtmark nr 1 ovan och av samma karaktär och i samma område av till stora delar avverkad skog. Sumpigt centralt, men utan synlig vattenyta under inventeringen.

Följande noteringar gjordes:

Trivialnamn	**Latinskt namn**	**Antal 2024**	**Antal 2025**
Kraftig smaragdflickslända	Lestes dryas	-	3
Pudrad smaragdflickslända	Lestes sponsa	10	10
Ljus lyrflickslända	Coenagrion puella	30	2
Spjutflickslända	Coenagrion hastulatum	5	-
Fyrfläckad trollslända	Libellula quadrimaculata	4	2
Blodröd ängstrollslända	Sympetrum sanguineum	2	3
Svart ängstrollslända	Sympetrum danae	7	2
	Totalt:	**58**	**22**

Under 2024 noterades 6 arter medan det under 2025 noterades 6.

2025-09-12 / Göran Andersson

Trosa nr 5

En av de platser där skillnaden i biotop är som störst mellan åren. Vid besök 2024 finns endast lite fukt i en sänka och lite vatten i ett litet dike vilket ändå räckte till en del mindre kräsna trollsländor.

Ett något fuktigt område delvis avverkat och angränsande till uppvuxen mogen blandskog har omvandlats till en vattenspegel.

2025-09-12 / Göran Andersson

Följande noteringar gjordes:

Trivialnamn	**Latinskt namn**	**Antal 2024**	**Antal 2025**
Kraftig smaragdflickslända	Lestes dryas	-	4
Pudrad smaragdflickslända	Lestes sponsa	3	6
Ljus lyrflickslända	Coenagrion puella	10	5
Spjutflickslända	Coenagrion hastulatum	5	-
Månflickslända	Coenagrion lunulatum	1	-
Mindre rödögonflickslända	Erythromma viridulum	-	3
Bred trollslända	Libellula depressa	-	2
Fyrfläckad trollslända	Libellula quadrimaculata	4	10
Nordisk kärrtrollslända	Leucorrhinia rubicunda	-	8
Citronfläckad kärrtrollslända	Leucorrhinia pectoralis	-	1
Brun mosaikslända	Aeshna grandis	1	1
Blågrön mosaikslända	Aeshna cyanea	-	1
Tegelröd ängstrollslända	Sympetrum vulgatum	6	3
Blodröd ängstrollslända	Sympetrum sanguineum	2	5
	Totalt:	**32**	**49**

Under 2024 noterades 8 arter medan det under 2025 noterades 12.

Särskilt glädjande är att kärrtrollsländor etablerar sig redan första säsongen med lämpligt habitat. Den rara mindre rödögonflicksländan har under 2025 inte återfunnits vid den närliggande Vretadalens våtmark, men har tydligen funnit en hemvisst här istället.

Parande citronfläckade kärrtrollsländor. En syn som blir allt vanligare inom Nynäs NR i takt med att lämpliga viltvatten anläggs.

2025-09-12 / Göran Andersson

Trosa nr 7

Precis som vid våtmark 5 råder stor skillnad i hur naturen ter sig på platsen under 2025 med påfyllt vatten jämfört med en fuktig sänka 2024 där vattenspegel endast noterades i spår efter skogsmaskiner.

Fuktig sänka delvis avverkad och med bitvis betydande påverkan av skogsfordon 2024 där vattenhållande spår som på bilden lockade bl.a. bred trollslända. Till 2025 var förvandlingen betydande med en vattenspegel med skyddande vegetation och liggande ris på främst östra sidan som lockade bl.a. kärrtrollsländor och mosaiksländor.

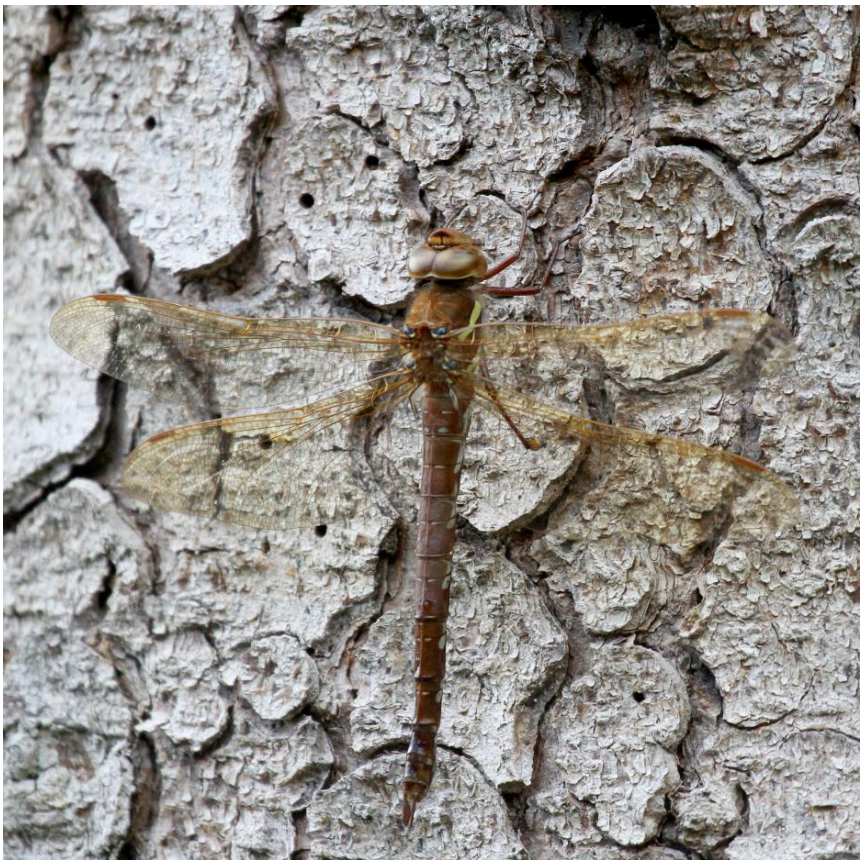
2025-09-12 / Göran Andersson

Följande noteringar gjordes:

Trivialnamn	**Latinskt namn**	**Antal 2024**	**Antal 2025**
Pudrad smaragdflickslända	Lestes sponsa	2	20
Ljus lyrflickslända	Coenagrion puella	4	1
Spjutflickslända	Coenagrion hastulatum	4	-
Bred trollslända	Libellula depressa	7	2
Fyrfläckad trollslända	Libellula quadrimaculata	2	25
Citronfläckad kärrtrollslända	Leucorrhinia pectoralis	-	4
Större sjötrollslända	Orthetrum cancellatum	1	-
Blågrön mosaikslända	Aeshna cyanea	-	1
Brun mosaikslända	Aeshna grandis	-	1
Starrmosaikslända	Aeshna juncea	-	1
Svart ängstrollslända	Sympetrum danae	-	7
Tegelröd ängstrollslända	Sympetrum vulgatum	4	6
Större ängstrollslända	Sympetrum striolatum	-	2
Blodröd ängstrollslända	Sympetrum sanguineum	1	8
	Totalt:	**25**	**78**

Under 2024 noterades 8 arter medan det under 2025 noterades 12.

Precis som vid våtmark 5 har den skyddsvärda citronfläckad kärrtrollslända hittat hit redan första säsongen med vatten. Även för mosaiksländor tycks platsen lämplig även om antalen är låga.

Brun mosaikslända kan man påträffa långt ifrån vatten när den födosöker, men för äggläggning är den beroende av vegetationsrika vattenmiljöer som helst ska ligga i näringsfattig skog.

2025-09-12 / Göran Andersson

Summering

Lite förenklat kan man säga att förändringen i biotop från 2024 till 2025 är väsentlig för tre lokaler (Nyköping 8 samt Trosa 5 & 7) medan den är liten eller obetydligt för tre lokaler (Nyköping 1 samt Trosa 1 & 4). Det handlar då om mängden vatten och storlek på klarvattenyta. I de fall det fyllts på ordentligt med vatten har också framförallt antalet arter ökat.

Vid begränsade inventeringar som denna måste man beakta slumpen. Det är tydligast i de fall där man endast ser enstaka få individer av vissa arter där mängden tid avsatt för ett besök har stor inverkan. I denna inventering rör det sig oftast om ca en timme per besök per våtmark varför man riskerar att missa vissa sparsamma arter. Det finns några sådana fall där större sjötrollslända är en art som endast noterades under 2024 (2 ex) medan tidig mosaikslända endast noterades 2025 (1 ex). I dessa fall får man nog skylla på slumpen.

Dessutom måste man ha i åtanke att vissa arters uppträdande kan variera från år till år även på platser som är oförändrade. Tydligast blir denna skillnad för några flicksländor som sågs i betydande antal under 2024 också på lokaler med mycket lite vatten medan antalen under 2025 var betydligt blygsammare trots att de sammanvägda förhållandena för de sex inventerade våtmarkerna snarare borde varit gynnsammare sistnämnda år. Tydligast blir detta för ljus lyrflickslända och spjutflickslända. Möjligen kan detta förklaras av mycket torra förhållanden under vår och försommar, dvs. till största delen innan inventeringen startade. Detta skulle kunna påverka reproduktionen på platser med större variation i vattenhållningen. Att arter som dessa flicksländor kan variera stort mellan år och över säsongen blir även tydligt i den inventering av 10 etablerade våtmarker som skett 2023 med uppföljning 2025. Se särskilt kommentaren för ljus lyrflickslända i den rapporten.

Slutsats

Under ”före-inventeringen” 2024 noterades totalt 230 individer av trollsländor fördelat på 15 arter. Man kan alltså notera att det inte är helt tomt på trollsländor även om biotopen inte är optimal. En gemensam faktor för de sex platser som inventerades är dock att de är lämpliga ur aspekten att anlägga en våtmark då de redan till viss del är vattenhållande. Det i sin tur innebär att det finns förutsättningar för trollsländor av vissa arter att trots allt föröka sig här.

Under 2025 års inventering är motsvarande siffror 270 individer fördelat på 22 arter. Då får man återigen påminna sig om att skillnaden i miljö är väsentlig på tre av de sex våtmarkerna medan förhållandena var mer likvärdiga mellan åren på övriga tre.

Den största skillnaden är som synes i antalet arter vilket är förväntat med en så pass drastisk förändring i biotop på åtminstone tre platser. Vid jämförelse mellan 2024 och 2025 skulle man kanske förvänta sig en större skillnad även i antalet individer mellan åren, men här får vi återigen beakta både slumpen och den säsongsmässiga skillnaden i väderlek som möjligen kan ha påverkat främst flicksländor i detta fall. Jämför gärna med resultatet i den parallella inventeringen av tio etablerade våtmarker inom Nynäs NR som genomförts 2023 och 2025.

Säsongerna 2024 och 2025 skiljer sig något åt avseende mängden smältvatten tidig vår, och mängden nederbörd under vår och försommar. Något som ger en antydan till en viktig aspekt vid anläggande av en stabilt vattenhållande våtmark, nämligen att vattenmängden är just stabil och förutsägbar. Något som sannolikt påverkar överlevnadsgraden bland trollsländelarver.

2025-09-12 / Göran Andersson

Referenser

Norden trollsländor (andra upplagan); Billqvist, M; Andersson, D; Bergendorff, C. 2023
Inventering av trollsländor Nynäs NR 2024; Andersson, G. 2024
Inventering av trollsländor i 10 mindre våtmarker Nynäs 2023; Andersson, G. 2023
Uppföljning av inventering av trollsländor i 10 mindre våtmarker Nynäs 2025; Andersson, G. 2025

Rapportförfattare:

Göran Andersson
Skogsstigen 3, 61991 Trosa
073-6262954
goranxandersson@gmail.com

Bilaga 1 Artlista

I nedan lista anges det högsta antalet fynd respektive individer som noterades någon gång under inventeringen på varje plats under åren 2024 och 2025. Noterbart är att större sjötrollslända är den enda art som endast noterades 2024 medan åtta arter tillkommer under 2025. I denna sammanställning blir också minskningen i antalet ljusa lyrflicksländor och spjutflicksländor från 2024 till 2025 tydlig för just dessa lokaler. Någon säkerställd förklaring har vi inte, men en möjlighet är att den torra försäsongen kan ha påverkad larvernas överlevnad i de mindre vattnen.

Inventering trollsländor Nynäs NR 2024 & 2025

Nedan listas de 32 arter av trollsländor som anträffats under någon av de inventeringar inom Nynäs NR som genomförts 2023-2025
Arter listade i EU:s art- och habitatdirektiv Natura2000 i fet stil. Inga av dessa trollsländor förekommer i rödlistan.

		2024								2025									
		Åtmark Nyk	Åtmark Nyk	Åtmark Trosa	Åtmark Trosa	Åtmark Trosa	Åtmark Trosa	N	#	Åtmark Nyk	Åtmark Nyk	Åtmark Trosa	Åtmark Trosa	Åtmark Trosa	Åtmark Trosa	N	#	Dif	Dif
Kraftig smaragdflickslända	*Lestes dryas*							0	0			4	3	4		3	11	3	11
Pudrad smaragdflickslända	*Lestes sponsa*	1	3	2	10	3	2	6	21		20	2	10	6	20	5	58	-1	37
Mindre smaragdflickslända	*Lestes virens*							0	0							0	0	0	0
Vinterflickslända	*Sympecma fusca*	1						1	1	1						1	1	0	0
Blå jungfruslända	*Calopteryx virgo*							0	0							0	0	0	0
Spjutflickslända	*Coenagrion hastulatum*	30	5	10	5	5	4	6	59	10		2				2	12	-4	-47
Månflickslända	*Coenagrion lunulatum*					1		1	1		1					1	1	0	0
Ljus lyrflickslända	*Coenagrion puella*	25		1	30	10	4	5	70	5	1	1	2	5	1	6	15	1	-55
Mörk lyrflickslända	*Coenagrion pulchellum*							0	0		1					1	1	1	1
Sjöflickslända	*Enallagma cyathigerum*							0	0							0	0	0	0
Mindre rödögonflickslända	*Erythromma viridulum*							0	0					3		1	3	1	3
Större kustflickslända	*Ischnura elegans*							0	0							0	0	0	0
Röd flickslända	*Pyrrhosoma nymphula*	1						1	1	1	1	1				3	3	2	2
Blågrön mosaikslända	*Aeshna cyanea*	2						1	2		4	1		1	1	4	7	3	5
Brun mosaikslända	*Aeshna grandis*		4			1		2	5		1			1	1	3	3	1	-2
Starrmosaikslända	*Aeshna juncea*							0	0		2				1	2	3	2	3
Höstmosaikslända	*Aeshna mixta*							0	0							0	0	0	0
Blå kejsartrollslända	*Anax imperator*							0	0							0	0	0	0
Mindre kejsartrollslända	*Anax parthenope*							0	0							0	0	0	0
Tidig mosaikslända	*Brachytron pratense*							0	0	1						1	1	1	1
Guldtrollslända	*Cordulia aenea*		3					1	3	3	1					2	4	1	1
Metalltrollslända	*Somatochlora metallica*							0	0							0	0	0	0
Citronfläckad kärrtrollslända	*Leucorrhinia pectoralis*							0	0					1	4	2	5	2	5
Nordisk kärrtrollslända	*Leucorrhinia rubicunda*							0	0					8		1	8	1	8
Bred trollslända	*Libellula depressa*		2				7	2	9	2	1			2	2	4	7	2	-2
Fyrfläckad trollslända	*Libellula quadrimaculata*		2	8	4	4	2	5	20	1	15		2	10	25	5	53	0	33
Större sjötrollslända	*Orthetrum cancellatum*		1				1	2	2							0	0	-2	-2
Svart ängstrollslända	*Sympetrum danae*		1	1	7			3	9		22		2		7	3	31	0	22
Gulfläckad ängstrollslända	*Sympetrum flaveolum*							0	0							0	0	0	0
Blodröd ängstrollslända	*Sympetrum sanguineum*			2	2	2	1	4	7		2	3	3	5	8	5	21	1	14
Större ängstrollslända	*Sympetrum striolatum*							0	0						2	1	2	1	2
Tegelröd ängstrollslända	*Sympetrum vulgatum*	3	3	4		6	4	5	20	6	2	3		3	6	5	20	0	0
		7	9	7	6	8	8	15	230	9	14	8	6	12	12	22	270		

För varje art i ovan lista anges högsta noterade antalet vid något besök per lokal för de två åren. Till höger om respektive listning för de två åren finns en summering över hur många av de sex lokalerna som hyst arten samt en summering över totalt antal individer. I det mörkgröna partiet längst till höger jämförs de två åren. Ett positivt tal anger alltså att antalet fynd och/eller antalet individer var högre 2025 jämfört med 2024. Som ett exempel sågs det alltså 55 färre exemplar av ljus lyrflickslända 2025 jämfört med 2024 medan det sågs 22 fler exemplar av svart ängstrollslända.